

Ummælarin má hava skil fyri tí hann um-mælir

«Ongar bókur verða um-mældar, bert onkuntið sæst eitt ummæli. Eingin dugur at ummæla sjónleik. Hvi ummæla tit ikki konsertir?»

Spurningar og atfinningar sum blaðfólk ofta fáa. A Sosialinum hevur blaðstjórnin nú í fleiri ár roynt at fáa so nógv sum møgulegt ummælt.

Harafturat hevur blaðið roynt at hýsa øðrum meiri mentanarligum og søguligum tilfari. Men arbeiðsorkan er avmarkað og tað er eisini avmarkað, hvussu nógv eitt blað kann fáa onnur at gera sjálvboðið.

Meðan tað hevur borið til at fáa fólk at ummæla bókur, og í einstøkum forum eisini sjónleik og listarframsýningar, tykist rættuliga torført at fáa nakran at ummæla konsertir.

Men hvat sigur rithøvundurin um tað mentanarliga í bløðunum og hvat saknar hann? Sosialurin hevur spurt Hanus Andreassen:

— Ein partur av mentanini eru ummæli og umtalur. Sosialurin hevur gjørt rættuliga nógv burtur úr til tíðir — meira enn hini bløðini — og eg haldi, at tað hevur verið gott.

— Men Sosialurin — ella eitt blað — átti at fevnt um meira. Skaldskapur úr øðrum londum, t.d. hinum Norðurlondunum, átti at verið umrøddur — hvat kemur út og hvat hendir.

— Tingakrossur hevði fyri 80 árum síðani ein tætt í bløðunum sum kallaðist «A Bókahilluni». Í hesum teiginum tók blaðstjórin nakrar bókur, sum vóru komnar út, serliga danskar bókur, fram. T.d. er Grundtvig-ár í ár. Bløðini kundu gjørt meira burtur úr tí.

— Umráðandi er, tá ið fólk ummæla bókur og sjónleikir o.a., at tey hava eitt sindur av skili á tí, tey skulu úttala seg um. Hetta er ikki altíð. Ein tann størsta sjónleikahendingin í Føroyum tey seinastu árin var *Fra regnormenes liv*. Ein klassiskur sjónleikur á hædd við Ibsen og Strindberg. Leikurin framúrskarandi. At siggja ein slíkan leik verða sópaðan

til viks sum «undirhald fyri akademikarar» er ein skandala, sigur Hanus.

Saknar útvarps- og sjónvarpsummæli

Eisini saknar Hanus Andreassen í Sosialinum — ella bløðunum sum so — ein teig, har útvarpið og sjónvarpið verða ummæld. 14. September og Sosialurin hava roynt tað onkuntið.

Tað er umráðandi, at ein slíkur táttur verður tikin uppftur, heldur Hanus.

Hann sigur, at tá hann nevnr útvarpið, er tað ikki bara tí at lesarin hevur brúk fyri, at útvarpið fær kritikk, men at tær metingarnar, ið koma fram, kunnu vera ein hjálp hjá útvarpinum.

— Av útvarpsfólkunum verður nógv gjørt fyri at víðka og bota um sendingarnar. Men onnur ting áttu at verið tikin upp, og onkur mátti mótmælt, at bara amerikanskur poppur verður sendur, sum um annar — t.d. italienskur og týskur ella franskur tónleikur — ikki fanst. Tað er onnur lond enn USA, sigur hann.

— Tað er eisini neyðugt við ummæli av sjónvarpinum, sjálvt um tað er privat. Um eg skuldi komið við eini meting, so sigur hon, at tað hevur verið berligt seinasta árið. Ein ordiligur filmur hevur næstan ikki verið at sæð. Leygarkvöldini hava verið stak vánalig. Filmirnir hava verið uttan listarligt virði. Í fyrstuni vóru fleiri góðir filmar at siggja. Tað virkar sum nevndin í Sjónvarpsfelagnum undirmetir fólk. Nógv fólk vilja hava dygd, men nevndin tykist halda, at føroyingum kann bjóðast rusk og gólvsóp.

Hvør byggir upp — hvør brýtur niður?

Hanus heldur, at tað hevði eisini verið hósikiligt við ummælum av konsertum og plátum og øðrum sum fer fram á tónlistaøkinum.

— Fólk og einstaklingar fáa nógv av skafti av einingum, tí tey hava hug at skapa. Slíkt virkseimi eigur eisini at verða umrøtt.

Sum dømi nevnr Hanus virkseimið hjá Havnar Jazzfelag. Hann visir á, at felagið hevur fingið nógv heimskendar jazz-

tónleikarar, og aðrar tónleikarar við, henda vegin og at felagið hevur lagt eina heilt ótrúliga plátuútgávu eftir seg.

— Tað er serliga umráðandi, at eitt blað roynir at upplýsa fólk um slíkt arbeiði. Serliga tí so nógv verður gjørt frá politiskari síðu fyri at bróta hetta arbeiðið niður.

— Lesarin hevur rætt at fáa at vita, hvør byggir upp og hvør rivur niður, sigur Hanus.

Meira av søguligum og síðsøguligum

Hanus heldur, at Sosialurin hevur havt fleiri frálíkar greinir um bygdir, t.d. Skopun og góðar síðsøguligar greinir, t.d. um Kollafjarðar kirkju, og samrøður við eldri fólk. Hann sigur, at blaðið eigur at halda fram við slíkum greinum, tí tær hava varandi virði. Sjálvur sigur hann, at hann tekur slíkar greinir úr, tí hann kann fáa brúk fyri teimum seinri.

— Skilt við hetta eru samrøður við persónar, har tú fært at vita um liv, virki á sjógvi og á landi, og um hendingar. Slíkar samrøður eiga ikki at vera avmarkaðar til kend fólk, men eiga at vera við øll fólk, tí tað er stuttligt og áhugavert at fáa nakað at vita um gerandisdagin hjá fólki, sigur Hanus.

Slíkar samrøður eiga ikki bara at gerast fyri at fáa eina søguliga og síðsøguliga vitan fram, men eisini fyri at fáa fest á blað tað ótrúliga málsliga ríkið, fólk hava varðveitt.

Mentanarliga rákið — í kronikkum

— Eisini má tað vera ein uppgáva hjá einum blaði sum Sosialinum at víðgera tað mentanarliga rákið í meira kronikk-kendum greinum. Kundi sum dømi nevnt skrivningina, summi bløð hava ímóti bókmentum og skaldskapi.

Hanus sigur, at hann kundi hugsa sær, at henda skrivningin varð kannað og samanborin við nazistisku kulturfatanina.

— Tað finst ein stóru bólkur av føroyingum, sum ikki orkar fyri tí grovu og skendsku skrivning, málagníð hjá Fólka-flokkinum hevur dálkað føroyska samfelagið við í 10 ár. Hesi fólk hava krav

Nógv verða skapað innar tónleik, men summi ríva niður. Konsertummælini áttu at verið fleiri, heldur Hanus Andreassen

upp á, at onkur rættir teimum eina hjálpanði hond og sigur frá mótstöðu teirra. Fólk gerast móð og maktaleys, og fáa ikki fest nakað á blað, men bløð, sum eru at sær komin, eiga at fáa teirra hugsanir fram, tí henda skendska skrivningin er vend móti fólkaræði og øllum fólksaði.

Vandið tykkum um málið

Hanus er mangan komin við málsligum atfinningum til Sosialin og onnur bløð við.

— Tað er umráðandi at vanda sær um málburðin. Eg hugsi um bendingar og um at brúka orðini rætt. Tað tykist sum ov lætt verður farið um orðini.

Ofta verða orð brúkt á ein sovorðnan hátt, at tað er tyðiligt, at hann, sum brúkar tey, ikki kennir tyðningin av orðunum.

Í hesum sambandi sigur Hanus Andreassen, at honum dámar væl málteigin hjá Svenningi Tausen í Sosialinum og vónar, at hann heldur fram.

Soleiðis sær hann út

**BESTI
CENTRALHITAKETIL**

ið keypast kann á føroyska
marknaðinum í dag.

Tygum spara frá 25 til 40
prosent av oljunýteluni,
næstan líkamikið hvat fyri
ketil tygum hava framman-
undan.

Vit hava longu selt nógvur,
og teir roynast sera væl...
Ringið til okkara og fáðið
eitt ketilaprát.

P/f HELLA

Torfingsgøta 41
tlf. 16477
3800 Tórshavn

**rithøv-
undurin**